

Janne Väistön ym. valtuustoaloite kielisaareketoiminnan kehittämiseksi

Kaupunginvaltuusto 05.02.2024 § 11

Janne Väistö ym. tekivät seuraavan valtuustoaloitteen:

Valtuustoaloite kielisaareketoiminnan kehittämiseksi

Suomi on kaksikielinen maa, josta löytyy sekä yksikielisiä että kaksikielisiä kuntia. Lisäksi Suomessa on 15 kielisaarekettä: Pori, Hyvinkää, Jyväskylä, Kerava, Kotka, Kouvola, Lahti, Nurmijärvi, Kaarina, Vihti, Tampere, Hämeenlinna, Tuusula, Oulu ja Salo. Kielisaareke on yksikielinen suomenkielinen kunta, jossa on ruotsinkielistä koulutusta.

Nykytilanne Salossa

Solsträlarna on ruotsinkielinen sisarusryhmäjoka kuuluu Ollikkalan päiväkotiin, ja henkilökunta on osa samaa työyhteisöä. Ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen pääseminen edellyttää Salossa sitä, että yhden huoltajan on oltava ruotsinkielinen.

Salo svenska skola sijaitsee Ollikkalan koulussa. Yhdysluokalla (1-6) on luokanopettaja ja koulunkäyntiavustaja. Koulu toimii tarkoituksenmukaisissa tiloissa ja esikouluoppilaat päiväkodista osallistuvat säännöllisesti koulun oppitunneille. Suurin osa oppilaista jatkaa yläkouluopintoja ruotsiksi Turussa tai Raaseporissa.

Salo on elokuusta 2021 alkaen ollut mukana Kielisaarekeprojektissa (Kuntaliitto 2021-23, Hanasaaren ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus 2023-). Salo on tällä hetkellä pienin Suomen kielisaarekkeista.

Kielisaareketoiminnalla on kunnalle merkitystä

Mahdollisuus ruotsinkieliseen koulunkäyntiin suomenkielisessä kunnassa voi olla ratkaiseva tekijä, kun monikielinen perhe päättää asuinpaikastaan. Siksi kielisaareketoimintaa voidaan pitää suomenkielisten kuntien valttina, kun tavoitteena on saada lisää kuntalaisia.

Salon lähikunnissa (Kemiönsaari, Parainen, Raasepori, Turku) asuu yhteensä noin 40 000 ruotsinkielistä. Tästä huolimatta Salossa järjestettävä ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja alakoulu ovat niin omille kuin naapurikuntien asukkaille lähes tuntemattomia. Ruotsinkielisen koulutuksen näkyvyyden lisääminen voisi houkutellessa Saloon uusia asukkaita. Oppilasmäärän aktiivinen kasvattaminen houkuttelisi lisää oppilaita ja pätevää henkilökuntaa.

Esitämme, että Salon kaupunki aloittaa aktiivisen työn ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämiseksi. Tavoitteena tulisi olla toiminnan laajentaminen hyödyntämällä aktiivista tiedottamista niin kunnan omille asukkaille kuin asukasmarkkinoinnissa. Tavoitteena olisi tehdä ruotsinkielinen koulupolku houkuttelevaksi vaihtoehdoksi Salossa. Samalla tulisi tarkastella ns. pääsyvaatimuksia ja yhdistää ne muiden kielisaarekekuntien mukaisiksi. Lisäksi tulisi arvioida ruotsinkielisen kielikylpytoiminnan käynnistämisestä varhaiskasvatuksessa. Tästä löytyy jo toimivia käytäntöjä muista kielisaarekekunnista.

Allekirjoittaneet
Janne Väistö
Kokoomuksen valtuustoryhmä

Johannes Alaranta

Kaarlo Alanko
Petteri Rissanen
Eetu Sadeharju
Saku Nikkanen
Marjaana Mänkäri
Marja Ruokonen
Karoliina Vierjoki-Väätäinen”

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen valmisteltavaksi.

Tiedoksianto Varhaiskasvatusjohtaja
Opetusjohtaja

Opetuslautakunta 01.10.2024 § 96
567/00.02.50/2024

Valmistelija Varhaiskasvatusjohtaja Anna Karlsson, anna.karlsson@salo.fi, 044 778 7850 ja opetusjohtaja Inkeri Lahti, inkeri.lahti@salo.fi, 044 778 4688.

Ruotsinkielinen päiväkotiryhmä Solstrålarna

Ollikkalan päiväkodissa on seitsemän lapsiryhmää, joista yksi lapsiryhmä on ruotsinkielinen. Ryhmässä on tällä hetkellä seitsemän lasta. Lisäksi Salossa on väestötietojen mukaan äidinkielenään ruotsia puhuvia alle kouluikäisiä lapsia noin kaksikymmentä, joiden huoltajat ovat vallinneet lapsensa varhaiskasvatuspaikan kodin läheltä suomenkielisestä päiväkodista tai palvelusetelillä ympäristökuntien ruotsinkielisistä palveluista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena ei ole kielen opettaminen vaan lapsen oman äidinkielen(suomi/ruotsi) tukeminen. Salossa ruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen pääseminen edellyttää, että lapsen äidinkieli on väestötietojen mukaan ruotsi ja myös toisen huoltajan on oltava ruotsinkielinen.

Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaan sopimusvaltiot tunnustavat jokaisen lapsen oikeuden koulutukseen. Niissä valtioissa, joissa on etnisiä, uskonnollisia tai kielellisiä vähemmistöjä tai alkuperäisväestöön kuuluvia henkilöitä, on 30. artiklan mukaan tällaiseen vähemmistöön tai alkuperäiskansaansa kuuluvalta lapselta ei saa evätä oikeutta omaan kulttuurielämäänsä yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään.

Perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Kielilain 23 §:n mukaan viranomaisten on varmistettava, että yksilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Varhaiskasvatuslain 8 §:n 1 momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että jokainen lapsi voi saada varhaiskasvatuksen äidinkielellään, suomeksi, ruotsiksi tai saamen kielellä tai saamen kielen 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen suomeksi, ruotsiksi ja saameksi on laaja. Käytännössä lapsen vanhemmat tai muut huoltajat päättävät lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen omalla äidinkielellään.

Salo svenska skolan

Tänä syksynä Salo svenska skolanissa on vuosiluokilla 3–6 yhteensä kahdeksan oppilasta. Ruotsinkielisille tuleville ensimmäisen luokan oppilaille osoitetaan aina lähikouluksi Salo svenska skolan. Mikäli perhe haluaa lapsensa toiseen kouluun, heidän tulee hakea erikseen koulunkäyntioikeutta muuhun kuin lähikouluunsa. Tällä hetkellä on kymmenen ruotsia äidinkielenään puhuvaa oppilasta suomenkielisissä alakouluissa ja viisi oppilasta suomenkielisissä yläkouluissa. Kaikkien näiden alakoulun oppilaiden lähikoulu olisi Salo svenska skolan, mutta perheet ovat valinneet mieluummin kotia lähempänä olevan suomenkielisen koulun. Koulun valintaan vaikuttavat usein koulumatkojen pituus sekä lapsen kaverisuhteet.

Lisäksi yhteensä kolme Salossa asuvaa ruotsinkielistä oppilasta käy koulua Kemiönsaarella ja Raaseporissa. Näiden oppilaiden kohdalla koulumatka tulisi kohtuuttoman pitkäksi Salo svenska skolaniin ja toisen kunnan ruotsinkielinen koulu on lähempänä asuinpaikkaa. Lisäksi vaikutusta on myös sillä, että naapurikuntien ruotsinkieliset koulut ovat isompia yksiköitä, mikä mahdollistaa laajemman resurssien käytön ja monipuolisemman opetuksen tarjoamisen.

Nykyään yhä useampi perhe on monikielinen ja Salon ruotsinkieliseen perusopetukseen on mahdollista osallistua, vaikka äidinkieli olisi muu kuin ruotsi. Tällöin oppilaalla on kuitenkin oltava ruotsin kielessä riittävät tiedot ja taidot, jotta pystyy opiskelemaan ruotsin kielellä ikätasoisesti opetussuunnitelman mukaisesti. Salo svenska skolanin opettaja varmistaa monipuolisilla arviointimenetelmillä oppilaan riittävän ruotsin kielen taidon. Mahdollisesti tarvittava koulukuljetus järjestetään näissä tapauksissa voimassa olevien koulukuljetusperiaatteiden mukaisesti.

Salon koulujen verkkosivustolla Salo svenska skolanilla on oma esittelysivu. Lisäksi kaupungin perusopetuksen etusivuilla kerrotaan, että Salossa on opetusta molemmilla kotimaisilla kielillä.

Tiedotuksen edistäminen

Ruotsinkielisestä koulusta ja varhaiskasvatuksesta tiedottaminen ei yksin ratkaise lapsi- ja oppilasmäärän haasteita, koska valintaan vaikuttavat myös muut seikat, kuten koulun ja päiväkodin saavutettavuus ja perheen henkilökohtaiset toiveet. Vaikka ruotsinkielisestä koulusta ja päiväkodista tiedotettaisiin aktiivisesti ja sitä markkinoitaisiin kunnan palveluna, nämä perheiden priorisoimat käytännön seikat – kuten lähempänä sijaitseva suomenkielinen koulu tai päiväkotikielinen sekä lapsen kaveripiiri vaikuttavat merkittävästi heidän päätöksiinsä varhaiskasvatus- tai koulupaikasta. Tiedottaminen voi toki lisätä tietoisuutta ruotsinkielisistä palveluista, mutta se ei välttämättä muuta niitä käytännön olosuhteita, jotka ohjaavat valtaosan perheistä suomenkielisiin päiväkoteihin tai kouluihin.

Kaupungin varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille ja perheille tasapuolisesti tietoa ja mahdollisuuksia eri varhaiskasvatus- ja kouluvaihtoehdoista riippumatta siitä, minkä kielen tai koulutusmuodon perhe valitsee. Yhden koulun tai päiväkodin erillinen markkinointi voisi antaa vaikutelman, että kaupunki suosii tiettyä päiväkotia, koulua tai koulutuslinjaa, mikä ei olisi yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaista.

Salon esi- ja perusopetuksen toimintaa sekä lukiokoulutusta esitellään monipuolisesti Oppiva Salo -ryhmässä Facebook –somealustalla. Myös Salo svenska skolanin arkipäivää tai esim. erilaisista tapahtumista ja teema -päivistä voidaan tuoda esiin opetustoimen some -kanavassa. Lisäksi Salo svenska skolanilla on yhdessä päiväkotiryhmän Solstrålarna kanssa oma some –kanavansa, jossa esitellään koulun ja päiväkodin tapahtumia sekä tehdään näkyväksi yksiköiden toimintaa.

Salon kielisaareketoimintaa voitaisiin hyödyntää tehokkaammin ja laajemmin osana kunnan markkinointia ja tiedotusta ruotsinkielisistä palveluista kokonaisuutena. Kielisaareke-projektin tapaamisessa Svensk träff i Salo, joka pidettiin 4.9.2024, esitettiin ehdotus "Åven på svenska i Salo" -kampanjasta. Tämän kampanjan tarkoituksena olisi tuoda esiin paikallisten ruotsinkielisten palveluiden, yhteisöjen, yhdistysten ja organisaatioiden välistä yhteistyötä.

Ruotsinkieliset palvelut ja tapahtumat voisivat olla osa kunnan markkinointia, jossa korostetaan kaksikielisyyttä ja sen etuja. Kaksikielisyyttä voidaan pitää kunnan vahvuutena erityisesti muuttomarkkinoinnissa, mikä auttaa houkuttelemaan uusia asukkaita ja yrityksiä. Monipuolinen tiedotus, joka toimii sekä suomeksi että ruotsiksi, voi lisätä kunnan vetovoimaa monikielisille perheille ja yrityksille. Kampanja ja sen viestit voivat lisätä tietoisuutta kunnan ruotsinkielisistä palveluista sekä osoittaa, että kunta tukee aktiivisesti kaksikielistä ja kulttuurisesti rikasta yhteisöä. Tämä kokonaisuus edistäisi kunnan brändiä houkuttelevana, kaksikielisenä ja monikulttuurisena asuinpaikkana sekä työympäristönä.

Opetuspalvelut kehittää Salo svenska skolanin esittelyä ja näkyvyyttä yhtenä osana kaupungin koulutuspalveluita. Tavoitteena on varmistaa, että Salo svenska skolanin toiminta jatkuu vahvana ja tunnistettavana osana paikallista koulutustarjontaa.

Salossa asuvien ruotsinkielisten alakoululaisten lähikouluna säilyy jatkossakin Salo svenska skolan. Tämä takaa, että ruotsinkielisillä oppilailla on mahdollisuus saada opetusta omalla äidinkielellään paikallisesti omassa kunnassaan.

Muiden kuin äidinkieleltään ruotsinkielisten oppilaiden on mahdollista osallistua Salo svenska skolanin opetukseen, jos heidän ruotsin kielen taitonsa ovat riittävät. Tämä tukee kaksikielisyyden edistämistä ja tarjoaa monikielisille perheille joustavia vaihtoehtoja lasten koulutukseen. Tällöin koulukuljetus järjestetään Salon koulukuljetusperiaatteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut tekevät yhteistyötä kaupungin viestinnän kanssa, jotta ruotsinkielisyys nostetaan esiin kaupungin tiedotuksessa ja Salo profiloituu näkyvästi kielisaarekekuntana.

Kielikylpytoiminta

Kielikylpyä ei säännellä Suomessa lailla. Perusopetuslain 10 §:ssä annetaan kouluille mahdollisuus välittää osa opetuksen muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä, jos tämä ei vaaranna oppilaan kykyä seurata opetusta. Henkilökunnan kelpoisuus peruskoulun kielikylpyyn säännellään opetushallituksen määräyksellä OPH-802-2023.

Åbo Akademi opettaa kielikylpypedagogiikkaa. Åbo Akademin mukaan kielikylpy on Suomessa vapaaehtoinen monikielinen opetusohjelma, joka on yleensä tarkoitettu lapsille, joiden äidinkieli ei ole kielikylpy. Suomessa tarjolla oleva ohjelma on varhainen täydellinen kieleen uppoutuminen. Tämä ohjelma alkaa aikaisintaan kolmen vuoden iässä ja viimeistään esiopetus vuonna ja jatkuu perusopetuksen loppuun asti. Varhaisen täydellisen kielikylvyn ilmeisin piirre on, että alussa opetus annetaan pääosin muulla kielellä kuin opiskelijoiden äidinkielellä. Ensimmäisen kielen ja muiden kielten opetus lisääntyy vähitellen. Varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä päiväkodin henkilökunta käyttää lasten kanssa vain kielikylpykieltä. Lapsia rohkaistaan käyttämään kylpykieltä alusta alkaen, mutta käytännössä tilanteet ovat usein kaksikielisiä, koska lapset, varsinkin ensimmäisinä vuosina, käyttävät molempia kieliä rinnakkain. Kielikylvyn tavoitteena on, että lapset saavuttavat toiminnallisen taidon

kirjoittaa ja puhua kielikylvyn kielellä samaan aikaan, kun heidän ensimmäinen kieli kehittyy. Tämä tarkoittaa, että kielikylpyryhmän kieliympäristö on vahvasti kaksikielinen, ei selvästi ruotsinkielinen. Ympäröivä kieliympäristö Salon kaltaisessa kaupungissa on pääosin suomenkielinen, mikä asettaa erityisen suuria odotuksia siitä, että varhaiskasvatuksen tulee olla selkeästi ruotsinkielistä ruotsinkielisille lapsille. Aluehallintoviraston kannanoton mukaan lapsella, jonka äidinkieli on ruotsi tai suomi, on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen äidinkielellään varhaiskasvatuslain 8 §:n mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa kielikylpyryhmän toiminta vaatii erillisen kielikylpyryhmän perustamista, tiloja ja kielikylpytoimintaan koulutetun henkilöstön. Ruotsin- ja suomenkielistä varhaiskasvatustoimintaa ei voi varhaiskasvatuslain mukaan yhdistää.

Esittelijä	Sivistyspalveluiden johtaja
Päätösehdotus	<p>Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut kehittävät Salon ruotsinkielisen toiminnan esittelyä ja näkyvyyttä osana kaupungin koulutus – ja varhaiskasvatuspalveluita. Tavoitteena on varmistaa, että Salon ruotsinkielisen päiväkotiryhmän ja Svenska skolanin toiminta jatkuu vahvana ja tunnistettavana osana paikallista varhaiskasvatus- ja koulutustarjontaa. Kielikylpytoimintaa ei ole mahdollista perustaa nykyisen ruotsinkielisen päiväkotitoiminnan yhteyteen. Kielikylpytoiminta vaatisi erillisen kielikylpyryhmän perustamista, tiloja ja kielikylpytoimintaan koulutetun henkilöstön palkkaamista.</p> <p>Opetuslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee valmistelun mukaisen vastauksen aloitteeseen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.</p>
Päätös	Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Kaupunginhallitus